

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

„Criza”. — Viitorul dobânzilor. — Problema grâului. —

Cronica: Balanța comercială pe primele 9 luni din 1930 este activă. Proiectul valorificării cerealelor. Sancțiuni penale contra administratorilor societăților comerciale în Italia.

„CRIZA”

Acesta este titlul articolului dlui Sofronie Roșca, directorul succursalei băncii „Albina” din București, care a apărut în Nr. 46 dela 15 Noembrie al revistei acesieia. în legătură cu expunerile făcute de autor, îmi permit a face unele observări, cu scopul de a elucida unele probleme cari formează obiectul preocupărilor întregii lumi.

Criza, se resimte la noi cu toate urmările ei nefaste tot mai mult și este firesc ca să ne preocupe intensiv această problemă. Cauzele și efectele ei s’au discutat în lung și lat, așa că întreaga problemă părea a fi epuizată prin discuțiile de până acum.

Domnul S. Roșca dă însă o înfățișare de totul nouă problemei în articolul său, amintit mai sus, atunci când o pune în legătură cu sistemele valutare metalice. Dsa vede tot răul, ce dăinuește astăzi pretutindeni în valuta metalică (în aur), decretând sistemul monetar bazat pe aur — nici mai mult, nici mai puțin decât — de „antieconomic” și chiar „antiștiințific”. După părerea Dsale sistemul monetar cel mai rațional ar fi „valuta absolută”, care nu e legată de aur, ci de valoarea bunurilor aflate în circulație. „Cantitatea banilor din circulație — ca mijloc de schimb și măsurător de valori — ar trebui să fie stabilită după valoarea bunurilor aflate în

circulație, a tuturor bunurilor necesare traiului și progresului omenesc și nu numai a unui singur articol de producție, oricare ar fi acelea (deci să crească și să se reducă odată și în proporția bunurilor). Aceasta ar fi ceva rațional și astfel s’ar ajunge la așa numita „valuta absolută”.

Din expunerile acestea ale autorului nu este greu a desprinde ideile reformatorului monetei G. Hammer — influențat însuși de Silvio Gesell și Th. Christen, — pentru care autorul are o simpatie deosebită (lucrarea acestuia despre problema valutară este tradusă chiar de autorul articolului în chestie).

Cu idei reformatoare, în privința sistemului monetar, s’au ocupat — în sensul ideilor dlui Roșca — și celebrități ca: Irving Fisher și J. M. Keynes, ne mai vorbind de cealaltă tabără (de inflaționiști și nominaliști) în frunte cu Knapp, Bendix etc., cari strigau în gura mare „Los von Golde”.

Propunerile lui Irving Fisher și J. M. Keynes aveau de scop stabilizarea standardului de traiu. Ei voiau ca riscul ce-l poartă măsurătorul de valori (valuta) prin legătura sa cu o unică marfă — aurul — să dispară, prin legarea valutei cu toate mărfurile. Valuta să fie ancorată de prețul mediu al mărfurilor — adecă de cifre indice, — să nu poată oscila nici în sus, dar nici în jos, ceea ce ar provoca o stabilitate în situația generală a prețurilor.

Ne-ar interesa foarte mult să aflăm cum înțelege dl S. Roșca introducerea valutei absolute? și cum ar gândi să se reguleze cantitativ circulația monetară? Emisiunea biletelor de plată (valuta) a

trebuie să se orienteze cantitativ după nivelul prețurilor mărfurilor. Dar nivelul acesta — reprezentat prin cifrele indice — ne prezintă oare o bază destul de solidă? Părerea generală e că cifrele indice nu pot să ne livreze nici o normă irefutabilă pentru politica valutară. Cifrele indice ne arată numai o mișcare a prețurilor, prin care se exprimă multiple schimbări ale prețurilor. De asemenea circulația economică ne prezintă icoana unei fluctuațiuni permanente a prețurilor; întrebarea însă dacă, și până în ce grad modificarea cifrelor indice provine din partea mărfurilor — din a a căror preț este alcătuit indexul, — ori din partea monedei, nu poate afla un răspuns satisfăcător.

Admițând că cifrele indice ar exprima în totdeauna situația exactă a prețurilor și ar forma astfel o bază solidă pentru politica de emisiune a „valutei absolute“, se naște însă întrebarea dacă o stabilizare fermă a prețurilor ar fi de dorit pentru economia generală. Oricât de folositor ar fi pentru salariați d. e. ritmul unei armonii în procesul de producție prin stabilizarea prețurilor la un nivel fix, pentru ceilalți factori economici ar fi însă mai puțin de dorit. Aceasta nu ar cadra cu natura economiei generale, deoarece o stabilizare a prețurilor la un nivel fix ar însemna să stărpești conjecțiunile din viața economică și să distrugi imioidul cel mai mare, care duce la progres — să sufoci forțele naturale, de care este stăpânită economia generală în propășirea ei. „Viața economică capitalistă este purtată de forțe eminente dinamice și tocmai de aceia nu există o stabilitate a standardului“ — zice F. Haber.

În fine mai avem o chestiune de rezolvit: care ar fi situația României în relațiunile de schimb internațional, dacă s'ar introduce la noi sistemul „valutei absolute“?

Preocupările noastre nu pot fi mărginite numai la o stabilizare a situației interne prin reforma valutară ci trebuie să se estindă și asupra situației valutei noastre față de sistemele monetare a celorlalte țări. Sigur că nu ne poate interesa numai puterea internă de cumpărare, ci și valoarea externă, cursul

internațional al valutei. Ori „valuta absolută“ introdusă — presupunem — la noi în țară, nu mai are nici o comunitate cu valutele metalice ale celorlalte țări, și am fi expuși din nou la fluctuațiuni supărătoare în ce privește cursul de schimb al valutei, reinviind întreaga situație de o nestabilitate puțin dorită în viața noastră economică.

Foarte surprinzătoare sunt concluziile dlui S. Roșca, de a pretinde spargerea „stupidului plafon“ de emisiune al Băncii Naționale a României, prin emisiune nouă de bani cu scopul de a degreva debitorii ipotecați. Cum înțelege această spargere? Prin emisiune de „valută absolută“? Dacă înțelege să se înlocuiască sistemul actual monetar cu sistemul „valutei absolute“, atunci e problematică dacă e necesară majorarea mijloacelor de plată. Contra inflației se pronunță chiar și creatorii idiologiei „valutei absolute“. De altfel este și contrariu teoriei valutei absolute de a provoca o inflație, deoarece echilibrul între circulația mijloacelor de plată și nivelul prețurilor mărfurilor trebuie păstrat tot așa de strict, ca relația de acoperire monetară a sistemului metalist. „Înmulțirea banilor din circulație provoacă urcarea generală a prețurilor“ afirmă chiar și Hammer, care recunoaște teoria cantității a metalistilor. De relele inflației este convins și Hammer.

Înțelege oare autorul spargerea „stupidului plafon“ de emisiune prin bilete fără nici o acoperire? Credem, că nu voiește să reinvie perioada inflației, prin care am trecut și a cărei înrăuriri nefaste le-am resimțit și noi, ne mai vorbind de experiențele din Germania, Austria, Polonia, Ungaria etc. Atunci ne întrebăm de ce excepționează circulația actuală fiduciară de 18 miliarde, zicând: „Cine și pe ce considerente economice are să se fixeze d. e. în România întregită: cantitatea de bani (circulația fiduciară) necesară actualmente în sumă de de chiar 18 miliarde, și nu mai mult, sau mai puțin? Este la baza acestui calcul vre'un raționament cu adevărat național-economic? Ne permitem a răspunde că da, este raționament economic! Dar înainte de toate trebuie să stabilim greșala. În care cade autorul, de a confunda funcțiunile de mijloc de schimb cu acelea de

măsurător de valori a monedei. Numai economiștii vechi (Ad. Smith) erau de părere că avuția economiei generale este identică cu aceea a economiei particulare, de a avea cât mai mulți bani. Circulația fiduciară nu însemnează în prima linie avuție — în sensul economiei particularului, — ci mijloace de schimb. Ori schimbul se poate face cu 18 miliarde tot așa, pe cum s'ar putea face și numai cu 2 miliarde. Înainte de războiu, — în timpul valutei aur — circulația bunurilor a fost deservită destul de bine de o emisiune mult mai inferioară celei actuale. Iar dacă am trece la valuta aur, încă nu am avea o circulație fiduciară de zeci de miliarde.

În ce privește deci circulația actuală fiduciară credem că tocmai afirmațiile autorului — că avem bani „cari stau, fără o întrebuintare rațională, adunați grămadă în casetele de fier ale băncilor și prin casele particularilor” — ne arată mai evident, că circulația actuală fiduciară corespunde necesității actuale, — că nu este lipsă de numerar.

Criza actuală, în care ne sbatem, nu e o criză de numerar, e o criză de consumație. Slăbirea puterii de cumpărare a publicului este caracteristicul crizei generale din întreaga Europa.

N.

Viitorul dobânzilor.

Iată o problemă, ce interesează și preocupă pe toată lumea. Pe agricultori ca și pe industriași, marile întreprinderi industriale și comerciale, pe capitaliștii particulari, ca și pe bănci din toată lumea.

Interes potențat prezintă această problemă în țările cu dobândă urcată, între care se numără și țara noastră.

Cum se va forma în viitorul apropiat, ori mai depărtat dobânda capitalurilor mobiliare?

Va continua să se mențină la nivelul ridicat de azi, va mai scădea ori va mai crește?

Problema o discută și o analizează, pe larg, celebrul economist englez I. M. Keynes, într'un articol publicat nu de mult în revista de casă a unei mari bănci suedeze.

Autorul dă o explicație originală și totodată foarte plauzibilă nivelului urcat a dobânzilor în timpul de după războiu, cari dobânzi le consti-

deră ca una din cauzele principale ale crizei economice mondiale actuale.

Pe lângă o generalizare globală și făcând o comparație între diferite hărți de valoare cam de aceeași securitate, — spune autorul — vom constata, că, în prezent, în piața mondială etalonul de dobânzi pentru împrumuturile de lungă durată, este aproape de douăzeci de ori mai urcat, decât a fost acum două decenii.

Dar populațiunea statelor industriale din Europa Centrală și Occidentală și din America de Nord, nu sporește atât de repede, ca mai de mult; dispune însă de case de locuit, de mijloace de transport și de stabilimente de producțiune mai bune decât în trecut.

Volumul capitalurilor în formațiune în Statele Unite este evaluat azi la o sumă horendă, mai mult decât 20 miliarde Dollari anual. În acelaș timp Statele Unite s'au transformat dintr'un stat debitor, într'un stat creditor.

De altă parte suma împrumuturilor acordate țărilor mai puțin avansate nu este deosebit de mare, din contră, deoarece Rusia, China și Indiile, cari cuprind între granițele lor o parte însemnată a populației din lume, din diferite motive nu pot fi considerate ca state împrumutate pe piața mondială.

De aceea este în câțiva paradox, că dobânda capitalurilor de lungă durată se menține la un nivel atât de urcat.

Cari sunt motivele menținerii etalonului de dobânzi urcat după războiu?

Explicația este, că în anii de după războiu și până în prezent s'au ivit diferite cauze speciale, cari au împiedecat scăderea mai însemnată a dobânzilor. Și când acum cele mai multe din aceste cauze încetează să acționeze, se ridică alte momente, cari contribuie la menținerea dobânzilor, justificate poate, mai înainte prin împrejurări.

Câțiva ani după războiu diferite motive noi au provocat, în mod trecător, o urcare a etalonului chiar și peste media etalonului împrumuturilor de lungă durată.

Astfel au fost nevoie de capitaluri importante pentru noua înzestrare a diferitelor întreprinderi cu capitaluri de rulment. Dobânda capitalului de rulment însă nu reprezintă o parte prea importantă a speselor de producțiune și pentru întreprinzător, este, — până la un anumit grad — indiferent, ce dobândă plătește după capitalul său de rulment. De altă parte au fost trebuințe acute, cari trebuiau imediat satisfăcute și deci solicitatorii de capitaluri erau dispuși să plătească orișice dobândă li se pretindea. În acelaș timp trebuiau refăcute pagubele de răs-

bolu și reparate case de locuit neglijate, puse din nou în funcțiune diferite întreprinderi părăsite, așezăminte umanitare etc.

Aceasta primă fază a perioadei postbelice s'a sfârșit, probabil numai la 1924/25.

Într'aceea au reclamat investiții foarte mari întemeierea de noui industrii cu deosebire în Statele Unite. S'a introdus la număr oase întreprinderi, ca forță motrică, electricitatea, s'a dezvoltat mult industria automobilelor și a motoarelor, s'au potențat, în toate țările civilizate, lucrările de construcții de șosele, pentru a promova circulația automobilelor și s'au întemeiat și dezvoltat industriile mătăsii artificiale, a filmurilor și a articolelor de radiofonie. De exemplu în Statele Unite investițiile pentru construirea de șosele au fost la 1904 numai de 59½ milioane Dollari; s'au urcat până la 1914 numai la Dollari 240 milioane. În anul 1928 însă acest ram de investiții a reclamat nu mai puțin decât 1.066.000.000 Dollari.

În Statele Unite această tendință de dezvoltare a fost poate mai intensivă decât în alte țări, dar în multe țări s'a petrecut cam același lucru.

Drept consecință aceste investiții expansive (și în parte speculative), de lungă durată, au produs o nouă și intensivă cerere de capitaluri, — după ce cauzele dobânzii urcate, amintite în cele de mai sus, au dispărut.

Keynes este aplicat să caute cauzele crizei actuale în anul 1925. Este posibil ca în acest an (1925) cu toate momentele amintite, dobânda uzuală pentru împrumuturi de lungă durată, să fi arătat tendință de scădere — în afară de Statele Unite.

S'au ivit însă, cam tot în timpul acela, — parte mai de vreme, parte și ceva mai târziu — alte două serii de motive, cu totul independente una de alta, cari au avut drept consecință menținerea situației pieței, și anume fără considerare la condițiile, sub cari întreprinderile de producție ar fi putut avea posibilitatea, să producă o rentă corăspunzătoare.

Acestea au fost revenirea generală la standard-ul aur și datorile de războiu.

Evenimentele acestea au avut o înrîurire puternică asupra etalonului împrumuturilor de durată lungă, deși ele în faptă, nu au avut nici o legătură, cu adevăratul venit al nouilor investiții.

Băncile centrale, cari și-au luat din nou asupra lor obligațiunea, de a menține paritatea aurului, au fost, de sine înțeles, nervoase și nu erau de loc aplicate să se angajeze la noi riscuri; unele fiindcă tocmai trecuseră prin o prăbușire a valutei, cu consecința ei: totala supri-

mare a creditului; iar altele (în deosebi Anglia) fiindcă au revenit la standard-ul aur pe un curs îngrijitor de urecat și în disproporție cu nivelul prețurilor indigene.

Din această nervozitate a unor bănci centrale a rezultat restrângerea creditului, pe care însă de fapt situația economică nu o justifică. Și creditele au fost restrânse în Europa întreagă și pe urmă și în multe alte părți ale lumii. Londra a avut, în anti primă, în această acțiune de restrângere a creditului, probabil, un rol conducător; aceasta și prin faptul, că a forțat o revenire pripită la aur, iar în timpul mai nou, a operat indirect, în aceeași direcție, Banca Franței. În perioada aceasta, va să zică în anul 1925 și în anti imediat următori singurul și unicul stat, unde nu s'au luat nici un fel de măsuri de restricțiune a creditului, au fost Statele Unite.

În vreme-ce aceste tendințe de restricțiune au influențat nefavorabil, au înrăutățit, condițiunile la contractări de împrumuturi și au întărit situația cumpărătorilor de hârtii de valoare, o altă parte din seria de cauze identice a scos la iveală numeroși solicitanți de împrumuturi, gata a accepta ori și ce condiții fără nici un calcul și fără nici-o considerație la produsul viitor posibil al nouilor investiții. Acești solicitanți de credit au fost de două categorii. Unii erau solicitanții de împrumuturi „strămtorați“ cum li s'ar putea zice: guvernele de stat, cari contractau împrumuturi, nu pentru investiții în întreprinderi productive, ci mai mult pentru a-și putea împlini alte obligațiuni urgente și trebuințe ardente. Condițiunile astorfel de împrumuturi le dictează, le impun, cei-ce împrumută capitalurile și au prea puțin a face cu venitul, produsul, probabil al unor investiții reale.

De a doua categorie aparțin solicitanții de împrumuturi bancare — parte guverne, parte bănci, — cari asemenea nu au luat bani împrumut, în vederea unor afaceri productive, ci pentru a-și reface rezervele pe licul difate — parte aur, parte disponibilități în străinătate și cu ele a-și apăra valuta nu de mult refăcută.

Anii 1927 și 1928 ne-au oferit priveriștea neobișnuită, că Statele Unite au împrumutat, în preponderanță, Europei, pe lângă dobânzi urcate, sume, cari întreceau mai de multeori activul bilanșului ei exterior; și au fost în situație să o facă, fiindcă acești debitori, partea cea mai mare a sumelor luate pe termen lung, cu dobânzi urcate, a plasat-o imediat, pe termen scurt și cu dobânzi reduse la jumătate — tot în Statele Unite.

În interval de doi sau trei ani s'au ridicat pe termene lungi și s'au plasat apoi pe termene

scurte ca disponibilități circa 500 milioane Lire sterline. Consecința inevitabilă a fost o perturbare a raportului normal dintre etalonul împrumuturilor de lungă și de scurtă durată.

În 1928/29 în fine această categorie de debitori pe termene lungi „artificiali” — dacă pot fi numiți astfel, cei ce iau împrumut, fără privire la venitul unor investiții — reale — au fost sporiți cu o a treia categorie de debitori „artificiali” și anume cu contractatorii de împrumuturi pe termene scurte și anume pentru speculațiuni de bursă.

Nici aceștia nu contractau împrumuturi în scop de investiții productive, ci pentru a lua parte febrilă la operațiuni „a la hausse” la bursele de valori ale Americii și ale altor țări.

În urma acestora băncile centrale s'au simțit îndreptățite să procedeze la o nouă restrângere a creditelor, convinse că este necesar a pune stavilă, până la un anumit grad, speculațiunilor.

Aici argumentația prof. Keynes devine deja evidentă. El susține, că un timp oarecare etalonul urecat al dobânzilor a fost justificat, fiindcă era emanațiunea unei adevărate activități investiționale, care era în stare să supoarte o dobândă atât de urecată. Mai târziu însă etalonul urecat s'a menținut nu din motiv că investitori „veritabili” au fost dispuși să plătească dobânzi atât de urcate, ci fiindcă diferite grupuri de contractatori „artificiali” au supralicitat condițiile de împrumuturi.

Rezultatul a fost, că pe la mijlocul anului 1929, contractatorii serioși de împrumuturi — adică cei ce găseau rentabile condițiunile oferite, în vederea nouilor investiții, ce plănuiau să facă — erau până la un anumit grad, deja istoviți în aproape toate țările, — afară de Statele Unite.

Toamna s'a ivit și în Statele Unite același fenomen, și dela crachul bursei din New-York încoace, plasamentele de lungă durată s'au redus și acolo în măsură însemnată.

Deja în 1929 investițiunile în construcțiuni noi s'au redus sub suma celor din 1928, pe când în primele 7 luni ale anului 1930 valoarea construcțiunilor noi din Statele Unite a scăzut cu nu mai puțin decât 25% sub nivoul din anul 1928.

În aceste fapte vede Keynes una din principalele cauze ale crizei mondiale. Ea își are sorgintea în amânarea investițiunilor reale, a cărora volum rămâne mult sub volumul economiilor curente.

Aceasta este consecința naturală și inevitabilă a menținerii unui etalon de dobânzi, care

ar fi fost considerat aproape în întreg cursul secolului al 19-lea și la începutul acestui secol, ca prea urecat și care este de sigur fracțional de urecat, având în vedere rezervele supra-abondente de bunuri capitaliste fixe, de toate categoriile, de care dispune lumea economică de azi.

Cu toate acestea va dura mult și va fi foarte greu a aduce țarași în concordanță naturală dorințele creditorilor și ale debitorilor. În cursul celor 15 ani trecuți capitaliștii au obținut în permanență dobânzi atât de urcate, cum câți-va ani înapoi, nu ar fi visat nici cei mai lacomi cămătari.

Capitaliștii, cari au dat împrumuturi de lungă durată au fost prea multă vreme menajați, decât să se poată împăca ușor cu noua situație. Rezistența capitaliștilor împotriva ameliorării condițiunilor la împrumuturi a eșit nu de mult foarte evident la iveală. Azi băncile de emisiune fac ce pot, pentru-ca prin etaloane de discount scăzute să provoace o scădere a dobânzilor. Și cu toate că împrumuturi de scurtă durată, pe hârtii de valoare de prima bonitate, se pot obține azi în centrele financiare ale lumii cu 20%, totuși cursul obligațiunilor cu termene lungi, se urecă numai de tot încet și chiar dacă au un curs ceva mai urecat, decât acum un an, când etalonul oficial al băncilor de emisiune era pretutindenea urecat, în multe cazuri nu au cursuri superioare celui din 1928.

Aceasta dovedește că, lumea financiară consideră actualele dobânzi reduse în piață financiară, ca transitoare și este de credință, că dobânda împrumuturilor de lungă durată va fi în anii viitori, cam aceeași, care a fost în cursul războiului.

Keynes consideră însă aceasta drept o mare rătăcire. Nu găsește nici un motiv, pentru ca în prezent etalonul de dobânzi să fie mai urecat, decât acum 20 de ani. În vederea temeliilor schimbate ale economiei mondiale ar fi chiar justificate dobânzi mai mici. El consideră ca probabilă o reducere a dobânzilor la împrumuturile de durată lungă și o urcare a cursului efectelor de primul rang — în viitor. Mai curând ori mai târziu va fi generală această părere.

În prezent piețele financiare conducătoare ale lumii dețin cam un miliard de Lire sterline, cu termene scurte, când ar fi de ajuns și numai jumătate de miliard. Dacă numai o mică fracție din aceste sume uriașe ar căuta plasare în hârtii de valoare de lungă durată, s'ar vedea că de fapt nu există o supra-ofertă de astfel de efecte.

Iar dacă se va generaliza părerea, că am intrat în o perioadă a etaloanelor de interese antebelice, atunci va urma la bursă o alergătură și o inbulzeală teribilă pentru a nu scăpa trenul.

Pentru moment acest proces mai întârzie, nu pentru rezerva capitaliștilor de a-și modifica părerea, ci și sub presiunea unei noi grupe de contractatori de împrumuturi „fortați”, anume sub presiunea acelor firme și guverne de stat, cari au fost atinse de scăderea prețurilor la mărfuri și de reducerea lucrului în industrie. Unele firme au fost nevoite să-și sacrifice rezervele, pentru a-și acoperi pierderile; altele au contractat împrumuturi la bănci, nu pentru finanțarea de afaceri noi, ci pentru a acoperi pierderi neașteptate, ce s'au ivit la prețul mărfurilor. Unele guverne (înaintea tuturora Brasilia), cari prin scăderea prețului principalelor lor mărfuri de export au fost foarte simțitor atinse, au găsit de bine să plătească orice dobândă li s'a cerut. Alți solicitanți de împrumuturi, de acest soi, sunt încă în așteptare. (Pe piața Londrei de exemplu Australia, în New-York mai multe state sud-americeane). La împrumuturile acestea încă nu este vorba de investițiuni noi și dobânzile, ce sunt gata să plătească debitorii, asemenea nu sunt determinate de posibilitățile de venit și de replătire. Keynes însă este de părere, că cererea, încă nesatisfăcută după astfel de împrumuturi, nu este prea mare.

Este însă de mare importanță, că ea nu poate fi delăturată. Dar dacă s'a întâmplat aceasta, atunci casele de emisiune vor observa, că pe lângă dobânzile actuale este greu de găsit debitori solvabili.

Keynes se ferește să prezică o scădere apropiată a dobânzilor; din contră este de părere, că procesul de adaptare se desfășură foarte încet. În o bună zi va trebui însă să sosească și această scădere, căci numai o învioreare puternică a activității investiționale este în stare să ridice din nou prețul mărfurilor la nivelul corăspunzător cheltuelilor de producțiune și lucrări de investițiuni noi mai importante, pot fi efectuate numai după ce dobânda împrumuturilor de lungă durată va fi scăzut mai simțitor.

Efectuată însă odată o astfel de reducere nenumărate afaceri vor apărea, în nouile condițiuni, ademenitoare pentru solicitanții de bani.

Problema grâului.

După Jean Goldschmidt.
(L'Europe nouvelle).

La sfârșitul secolului al XIX opinia publică considera aproape în mod unanim, că aprovizionările lumii cu grâu nu vor putea continua să facă față augmentării populației de pe globul pământesc.

Sunt mai bine de 30 de ani de când un chimist englez, sir William Crookes, atrăgea atențiunea lumii științifice asupra limitei apropiate, care după toate aparențele, ne separa de foamete, și el profeti, că înaintea anului 1938 echilibrul între producțiune și consumațiune se va rupe. Pentru a preveni această primejdie el preconiza augmentarea randamentului de producțiune la hectar, în special în țărilor mari producătoare.

Augmentarea randamentului pe hectar nu se poate obține decât prin întrebunțarea îngrășămintelor de azotați și, natural, presupunând, că condițiunile atmosferice vor fi favorabile.

Nimeni nu putea să prevadă în 1898 de unde vor putea fi extrase aceste îngrășăminte în măsura cerută de vastele suprafețe cultivate cu grâu. Zăcămintele bogate în azot ale subsolului se diminueau văzând cu ochii și sir William Crookes făcu apel către somitățile industriei chimice cerându-le să-și îndrepte toate eforturile pentru descoperirea azotului sintetic. Acest apel a fost ascultat, iar astăzi industria îngrășămintelor de azotați este foarte înfloritoare.

Dacă avem să-i mulțumim lui sir William Crookes de a fi fost unul dintre autorii descoperirii îngrășămintelor artificiale, trebuie să recunoaștem astăzi, că opiniunea sa privitoare la desechilibrul între producțiune și consumațiune a fost desmintit de realitate, producțiunea mondială de grâu, în urma declarațiunilor sale, augmentându se, după-cum o demonstrează cifrele, cari urmează mai jos:

Producțiunea mondială a grâului:

Media între anii 1890 și 1899	65 ¹ / ₂	milioane tone
"	1900 și 1909	82 ¹ / ₂ "
"	1910 și 1919	96 ¹ / ₂ "
"	1920 și 1929	104 ¹ / ₂ "

sau o augmentare de 60% în decursul celor 40 de ani ultimi, atunci când populația globulei este departe de a fi urmat această progresiune.

Evident augmentarea producțiunii se datorează, în parte, descoperirii azotului sintetic, dar există și alte împrejurări, cari au favorizat creș-

terea suprafețelor însemănțate cu grâu și agmentarea randamentului pe hectar,

În curând oamenii și-au dat seama, că întinderile de pământ încă virgine și proprii pentru cultura grâului sunt mult mai importante decât cele estimate. Există probabil încă sute de milioane de hectare disponibile pentru cultura cerealelor nobile în America de Nord și de Sud, în Australia, în Indii, în Siberia și pe platourile înalte ale continentului african. În plus semințe din ce în ce mai prolifică au fost descoperite Pe calea selecționii; sisteme din ce în ce mai eficiente de cultură au fost propuse și adoptate astfel că în multe ținuturi s'au obținut dela 25 până la 30 chintale, și chiar mai bine, pe hectar; putem, așadar, spune, că în țările cari recoltează numai 8 până la 10 chintale pe hectar se pot introduce ameliorări simțitoare încă.

Producțiunea Statelor Unite :

Iată cifrele suprafețelor însemănțate cu grâu în principalele țări exportatoare de grâu extra-europene :

(În mii de hectare).

	1913	1928
Statele Unite	20.300	23.500
Canada	4.500	9.800
Argentina	6.600	8.200
Australia	3.800	5.900
Indii	12.170	13.040

Desvoltarea suprafețelor însemănțate și augmentarea randamentului recoltelor au fost sensibile mai ales în țările mari producătoare de peste ocean : America de Nord, America de Sud, Australia, în vreme ce progresiunea în Europa a fost mult mai scăzută.

Înainte războiului, țările importatoare europene se adresau pentru aprovizionarea lor cu preferință față de țările exportatoare europene : Rusia și provinciile dunărene, adică la resursele cele mai apropiate; acestea din urmă exportau în medie 7 milioane tone de grâu și făină pe an, ceea ce făcea aproximativ 50% din trebuințele Europei.

Între anii 1914 și 1918, țările europene în stare de războiu au chemat națiunile lor sub arme; ca urmare, cultura a fost părăsită în mâni debile de femei, de copii și de bătrâni; din această cauză a rezultat o diminuare de producțiune, precum și obligațiunea de a căuta în țările de peste apă o bună parte a cerealelor destinate să nutrească populația civilă și cea armată, fa virtutea închiderii Dardanelor, care a prohibit importul grâului românesc și rusesc

Insuficiența tonajului destinat să transporte aprovizionările cu material de războiu, frachtul

ridicat care a urmat, pagubele războiului submarin, au impus în mod imperativ obligațiunea pentru Europa occidentală de a se adresa în mod deosebit Statelor Unite ale Americii de Nord și Canadei, pentru a avea asigurată rapiditatea traversării și cea mai ușoară supraveghere a mărilor. S'a făcut totuși, apel și la republica Argentinei, la Australia, la Indii dar într'o mult mai mică măsură.

Această cerere susținută și largă a Europei asupra grâului nordamerican a avut ca efect urcarea repede a prețurilor pe piețe și, ca urmare, încurajarea farmerilor să producă în fiecare an mai mult, deoarece debușeurile erau asigurate, iar prețurile cât se poate de bine remuneratorii.

Rusia și Europa Centrală.

Se putea scontă, în acest timp, că la sfârșitul războiului Rusia își va relua rangul de țară exportatoare în mare de cereale, în detrimentul exportului de grâu de dincolo de Ocean, dar revoluția sovietică și desordinele cari s'au produs pe teritoriul rusesc dădeau, deocădată, puține speranțe.

Împărțirea pământului la țărani, cari nu aveau semințe, instrumente agricole și capitaluri, precum nici cunoștințe tehnice, a avut drept rezultat o diminuare a producțiunii, atât cantitativ cât și calitativ. Pe de altă parte „colectivizarea” fermelor n'a dat nicidecum rezultate satisfăcătoare; până aci republica sovietică n'a putut exporta decât în mod intermitent, pentru a și procura în schimb capitaluri sau produse de manufactură. Iată comparația exportului rusesc de grâu dinainte și după războiu :

Media anilor 1909 și 1913 . .	4.235.000 tone.
Media anilor 1923 la 1927 . .	645.000 tone.

Este locul să semnalăm aci, în acest timp, că guvernământul sovietic face anul acesta mari eforturi pentru a-și desface producțiunea de cereale și în special pentru a-și mări exportul grâului. Planul de cinci ani, care a vizat până în prezent desvoltarea industriei, este studiat pentru a fi aplicat și agriculturii. Republica sovietică înainte de toate are nevoie de capitaluri pentru plata cumpărăturilor de produse fabricate și de mașini.

În 1930 Europa a fost inundată de grâu, petrol și lemn etc. și Moscova pare să fie hotărâtă a-și recâștiga rangul vechiu de exportatoare de grâu în decurs de doi-trei ani.

De altă parte, înainte de războiu, bazinul Dunării, care cuprinde statele: Ungaria, Jugoslavia, România și Bulgaria, era o sursă impor-

tantă de export pentru grâu și făină. În cei cinci ani dinaintea anului 1914, aceste regiuni exportau anual cca 3 milioane tone. După război exportul a scăzut într'un mod sensibil și în decursul anilor 1923/24 ad 1927/28 s'a ridicat la mai mult de 978.000 tone pe an. Bazinul Dunării, ca și Rusia, au devenit, relativ, neînsemnat pentru exportul grâului. E greu de prevăzut dacă această diminuare de export va fi permanentă, sau dacă e cazul să ne așteptăm la un reviriment, ceea ce este verosimil, dar înțelegem foarte ușor, că țările europene consumatoare sunt obligate deocamdată, prin forța lucrurilor să se adreseze Americii și Australiei pentru a-și asigura aprovizionările necesare pentru hrănirea populațiilor lor.

Trebuințele în decursul primilor ani de după război au fost considerabile, producția europeană neprogresând decât foarte încet aici unde pământul a fost pustiit și unde mână de lucru era în lipsă; prețurile au rămas ridicate și, astfel, au încurajat marile țări exportatoare să și mărească suprafețele însemnate cu grâu. Dimpotrivă, noi debușuri au fost descoperite în Extremul Orient, populațiile chineze și japoneze au început să se obișnuiască cu nutriția parțială de pâine, în detrimentul orezului.

(Va urma).

CRONICA.

Balanța comercială pe primele 9 luni din 1930 este activă. Din cifrele adunate de direcțiunea generală a statisticii de pe lângă ministerul Finanțelor, reiese că balanța comercială pe primele 9 luni, ale anului în curs, a fost activă.

Am importat dela 1 Ianuarie până la 30 Septembrie 1930, mărfuri în valoare de Lei 17 miliarde 950.985.000 exportând în același timp, de 21 miliarde 396.821.000 Lei, deci exportul a fost cu 4 miliarde 345.836.000 Lei mai mare ca importul.

În aceleași luni din 1929 balanța a fost deficitară cu 3.301.181.000 Lei valoarea exportului fiind de 18.518.220.000, în timp ce aceea a importului atinsese 21.819.401.000 Lei. Spre sfârșitul anului 1929 exportul a crescut așa că la finele lui balanța a rămas deficitară numai cu 891.700.000 Lei.

*

Proiectul valorificării cerealelor Proiectul de lege pentru valorificarea cerealelor a fost trimis specialiștilor spre a-l studia și a-și da părerea lor.

Proiectul prevede alcătuirea unei societăți cu un capital de o sută milioane lei din care 95 la sută va fi subscris de stat, și numai 5 la sută de particulari. Această societate se va ocupa cu procurarea cerealelor necesare armatei și instituțiilor publice. Societatea are menirea să intervină pe piața cerealelor ori de câte ori prețurile cari vor fi stabilite la o limită vor ajunge sub acest nivel. Prin această măsură se va asigura un preț minimal al cerealelor.

Deoarece această intervenție a societății va necesita un fond, se va pune o taxă asupra pâinei. Din fondul acesta se va acorda și prima la exportul cerealelor de calitate întâia.

Afară de aceasta, proiectul prevede organizarea exportului. Comerțul va fi liber, exportatorii vor fi însă obligați să facă parte dintr'un sindicat care va lua asupra lui executarea condițiilor stipulate în convențiunile internaționale sau bilaterale.

Acest sindicat va împărți între membrii ei, cota eventuală acuzată României în cazul în care exportul cerealelor va fi organizat colectiv de statele agricole.

Taxa percepută la pâine va fi încasată la moară, pe cantitatea de făină.

*

Sanțiuni penale contra administratorilor societăților comerciale în Italia. În urma numeroaselor falimente, Consiliul de miniștri italian — după cum publică *Corriere della Sera* — a decis să-i facă responsabili penalicește pe administratori. Vor fi pedepsiți cu reclusiune dela 3 la 10 ani și cu amendă dela 10.000 la 100.000 Lire administratorii cari „în raportul sau comunicările făcute publicului sau către adunările generale sau în bilanțuri vor da relații false asupra constituirii sau a situației economice a societății sau vor ascunde în mod fraudulos în întregime sau în parte faptele privitoare la această situație precum și administratorii cari „au ridicat sau plătit dividende sau participațiuni sub orice formă asupra unor beneficii cari n'au fost realizate sau cari nu pot fi distribuite“. Vor fi pedepsiți cu reclusiune până la un an și cu o amendă dela 1000 la 10.000 Lire, administratorii sau directorii cari vor emite acțiuni pentru sume mai mici de cât sub valoarea lor nominală, acei cari vor opera reduceri de capitaluri sau fuziuni violând dispozițiile Codului comercial, administratorii cari vor răspândi știri false....

„FURNICA“, cassă de economii, soc. an. în Făgăraș.

A V I Z.

Consiliul de administrație, prin aceasta aduce la cunoștința tuturor deponenților institutului „Furnica“ cassă de economii soc. an. că în conformitate cu Art. 90 din statutele societății, începând cu 1 Ianuarie 1931 reduce dobânzile la deponerile spre fructificare la 9% (nouă procente). Impozitul mobilier se va reține din dobânzile cuvenite deponențului.

Făgăraș, la 1 Decembrie 1930.

Consiliul de administrație.